

ДОХІДНІСТЬ БАНКІВСЬКОГО СЕКТОРУ В КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ СТАБІЛЬНОСТІ БАНКІВСЬКОЇ СИСТЕМИ УКРАЇНИ

Нікітін Андрій Валерійович

*кандидат економічних наук,
професор кафедри банківської справи та страхування
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Даний матеріал є частиною великою дослідження, в якому зібрані результати діагностичного обстеження банківської системи, основних трендів та тенденцій, які можуть суттєво впливати на розвиток банківської системи України в умовах активної фази бойових дій. Ми вважаємо важливим донести до наукової спільноти всі чинники, що формують стабільність банківської системи і забезпечують економічну складову безпеки держави в умовах активних бойових дій. При цьому слід методологічно спиратись на комплексні дослідження, що проводяться вітчизняними науковцями [1].

Метою роботи є встановлення взаємозв'язку між показниками дохідності банків України та можливістю забезпечення стабільного функціонування в умовах активних бойових дій та визначення найбільш ефективних банківських установ по визначених у дослідженні критеріях.

Аналіз дохідності роботи банківського сектору в Україні проводився на базі статистики 2022 року. Дані за перші 2 місяці 2023 року, зрозуміло, не є показовими. 2022 рік, насичений воєнними ризиками, став суттєвим випробуванням для банків, але в цілому банківська система залишалась прибутковою. Сукупний розмір прибутку банків після оподаткування за 2022 рік досяг 24,716 млрд грн. Збиткова робота банків спостерігалась з березня по червень 2022 року. З липня 2022 року прибуток банків почав неухильно зростати. Перші 2 місяці 2023 року для банківської системи України також були прибутковими, про що свідчать дані НБУ.

Цікавими залишаються тенденції, які було виявлені при аналізі співвідношення чистого комісійного доходу до чистого процентного доходу. 2022 рік став роком несподіваної для більшості банків процентної політики НБУ, який у червні 2022 року підвищив облікову ставку. Необхідний крок НБУ, спрямований на боротьбу з інфляцією, став генератором процентних ризиків для банків. На нашу думку, рівень незалежності банківських доходів від процентного ризику може показувати співвідношення між ЧКД та ЧПД. Чим більшим є цей

показник – тим більше доходи банку будуть захищені від коливання процентних ставок. З початку війни співвідношення ЧКД до ЧПД в цілому по банківській системі знизилось з 42,07% до 33,07% (рис. 1).

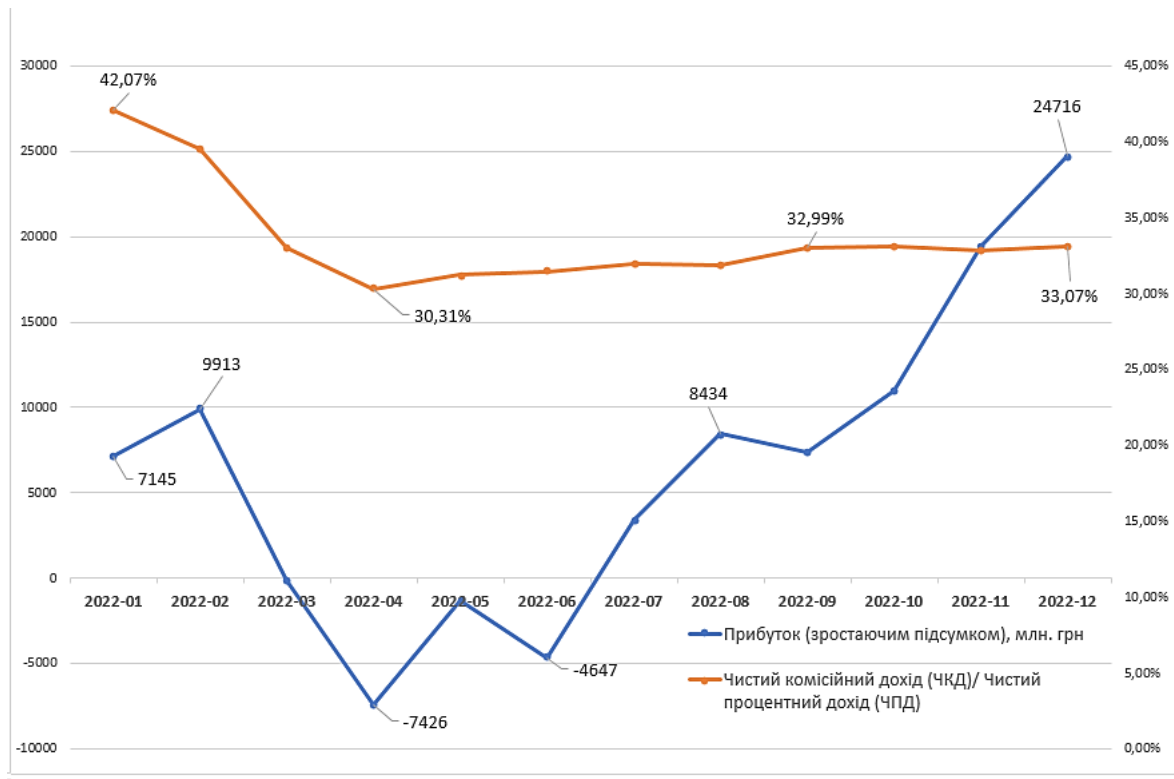

Рис. 1. Динаміка прибутку та співвідношення ЧКД та ЧПД в цілому по банківській системі

Джерело: побудовано за даними [2]

Додатковий аналіз щомісячного обсягу ЧПД та ЧКД в цілому по банківській системі показав, що починаючи з березня 2022 року ключові показники доходності банківських операцій неухильно зростали щомісяця (рис. 2).

Втім, вивчення ситуації на ринку показало, що за підсумками 2022 року в секторі присутні банки, співвідношення ЧКД до ЧПД яких значно перевищує цей показник по банківській системі України, і це не є аномалією, викликаною дією тимчасових факторів, а наслідком продуманої бізнес-моделі. Наприклад, банк за участю іноземного капіталу АТ «КОМІНБАНК» за підсумками 2022 року мав рекордне співвідношення ЧКД до ЧПД на рівні 559%, тобто його чистий комісійний дохід був в 5,6 рази більше за чистий процентний дохід (табл. 1).

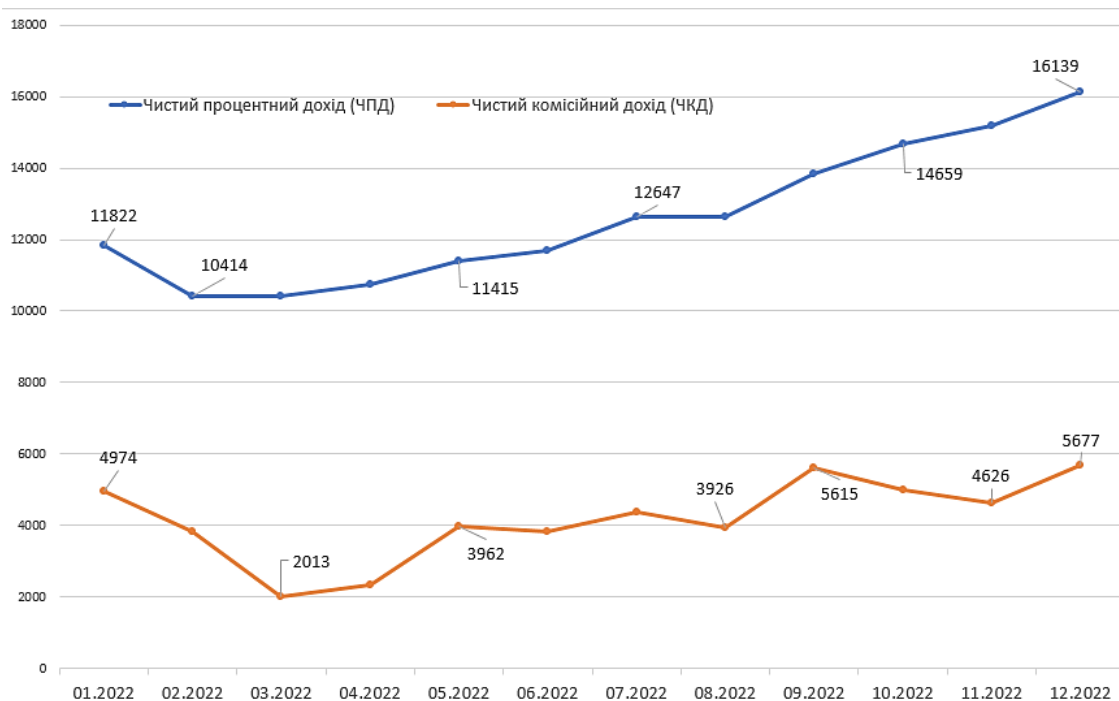

Рис. 2. Динаміка щомісячного обсягу ЧПД та ЧКД в цілому по банківській системі, млн грн

Джерело: побудовано за даними [2]

Таблиця 1

ТОП-30 банків за рівнем співвідношення чистого комісійного доходу (ЧКД) до чистого процентного доходу (ЧПД) за підсумками 2022 року

№	Назва банку	ЧКД/ЧПД	Прибуток після оподаткування, тис. грн	№	Назва банку	ЧКД/ЧПД	Прибуток після оподаткування, тис. грн
1	АТ "КОМІНБАНК"	559,09%	191 959	16	АБ "КЛІРИНГОВИЙ ДІМ"	43,05%	83 575
2	АТ "АКБ "КОНКОРД"	312,80%	262 992	17	АТ "МОТОР-БАНК"	41,16%	-8 721
3	АТ "КОМІНВЕСТБАНК"	284,28%	15 914	18	АТ "Ощадбанк"	40,13%	689 848
4	АТ "УКРБУДІНВЕСТБАНК"	191,83%	39 810	19	АТ "Полтава-банк"	38,93%	41 181
5	ПуАТ "КБ "АКОРДБАНК"	116,67%	11 553	20	АКБ "ІНДУСТРІАЛБАНК"	33,12%	-234 223
6	АТ "МетаБанк"	102,58%	877	21	АТ "КРЕДИТВЕСТ БАНК"	30,74%	-3 520
7	ПАТ "МТБ БАНК"	97,95%	35 005	22	АТ "АСВІО БАНК"	29,07%	27 070
8	ПАТ "БАНК ВОСТОК"	66,28%	290 427	23	АБ "УКРГАЗБАНК"	28,65%	-2 756 744
9	АТ "БАНК 3/4"	63,35%	25 690	24	АТ "Укрексімбанк"	27,83%	-6 886 183
10	АТ "МІБ"	54,27%	7 018	25	АТ "КРИСТАЛБАНК"	25,76%	42 479
11	АБ "Південний"	53,34%	408 391	26	АТ "КРЕДОБАНК"	23,43%	142 416
12	АТ КБ "ПриватБанк"	51,21%	30 252 395	27	АТ "ПРЕУС БАНК МКБ"	22,61%	-108 003
13	АТ "АБ "РАДАБАНК"	47,07%	9 303	28	АТ "АП БАНК"	21,35%	-62 682
14	АТ "АЛЬТБАНК"	45,79%	26 993	29	АТ "Райффайзен Банк"	21,27%	1 547 313
15	АТ "КБ "ГЛОБУС"	44,79%	25 080	30	АТ АКБ "Львів"	18,98%	127 209

Джерело: складено за даними, опублікованими на сайті НБУ [2], з переліку банків, за публічними даними яких в рамках нашого дослідження здійснюється моніторинг

Отже, можна підсумувати, що з березня 2022 року банківський сектор демонстрував неухильне зростання чистого процентного та чистого комісійного доходу. Вищенаведене, в тому числі, забезпечує високу оцінку надійності депозитів відповідних банків [3]. Діяльність вітчизняних банків з липня 2022 року в цілому була прибутковою. Українська банківська система завершила 2022 рік з прибутком після оподаткування на рівні 24,716 млрд грн. Перші 2 місяці 2023 року для банківського сектору також були прибутковими [2]. Ситуацію в секторі покращило суттєве зростання дохідності ліквідних активів, та наявність на ринку банків, у яких співвідношення між ЧКД та ЧПД було вище за середньо-ринкове. Здатність банків бути одночасно ліквідними та прибутковими суттєво стабілізувала ситуацію у банківському секторі і убезпечила його від проявів системних ризиків.

Список використаних джерел:

1. Примостка Л.О., Краснова І.В., Лавренюк В.В., Сембієва Л.М. та ін. Фінансовий бізнес: інновації, фінтех, регулювання: міжнародна колективна монографія / за заг ред д.е.н., проф. Примостки Л.О. Київ : КНЕУ, 2022. 375 с.
2. Наглядова статистика Національного банку України: веб сайт. URL: <https://bank.gov.ua/statistic/supervision-statist> (дата звернення: 12.04.2023).
3. Нікітін А. Банківський система демонструє витримку. *Урядовий кур'єр*. № 64. С. 6.